

**Tjaši
Artnik Knibbe
na začetku
življenjskega
»camina«**

Od naj do na

Camino, enomesečna romarska pot, ena najbolj znanih na svetu, ki se začne v Franciji in poteka po severnem delu Španije, pokliče najvzdržljivejše, najodločnejše in tiste, ki si želijo sprememb v življenju. Pravijo, da romanje po tej poti čisti dušo in odplakuje temačne misli na preteklost. Pot naj bi bila intenzivna duhovna vaja, ko se človek zazre vase. Novinarska kolegica Tjaši Artnik Knibbe se je na Camino podala po izjemno težkem čustvenem toboganu zadnjih let – po smrti brata, mame in očeta, odhodu moža v tujino, operaciji tumorja, nazadnje je ostala še brez službe. »Precej za eno srce,« se ponižno nasmehne. Namesto da bi klonila pod težo žalosti in bolečine, je v tem našla ogromno spoznanj, moči in zrelosti. »Rada bi bila svetilnik v času, ko je ljudem zelo hudo,« razloži, zakaj se je odločila širiti svojo zgodbo.

Tekst: **KATJA BOŽIČ**, foto: **ANDREJ KRIŽ**

»Videti je, da življenje ni več tako, kot je bilo, ljudje izgubljajo službe, veliko je revščine, strahu. Čutim notranji vzgib, da bi ljudem pokazala, da je življenje veliko več kot to, kar nam prigovarja naš prestrašeni um. Vse je mogoče, tudi ko te želi tema zgrabiti prav za vsako celico,« pravi nekdanja odbojkarica in menedžerka, katere življenje je bilo še pred leti zelo racionalno in organizirano, potem pa so se z izgubo bližnjih začele stvari čez noč spreminjati. »Moj oče je vedno pravil, da ima vsak od nas v sebi določen program, ki se aktivira, ko nastopijo za to ugodni pogoji. Bil je moj guru, pokazal mi je, kaj pome-

ni resnično opaziti sočloveka.« Mamina smrt pred štirimi leti je bila zanjo prvi hud udarec. »Tokrat sem verjela, da če človeka močno ljubiš, želiš zanj narediti vse, lahko sprejmeš tudi njegovo bolezen in ga tako rešiš,« pravi. Prepričana je bila, da je dovolj močna, da bi lahko premagala bolezen namesto mame, in bila obupana, ko je videla, da ne zmore, da nima kontrole in da se je mama odločila oditi. »Pronicljivost pogleda nekoga, ki se je odločil zapustiti svet, je v meni prebudila občutek prisotne prisotnosti, popolnoma sem se zavedla, da je smrt nekaj večjega, kot sem jaz sama. Prvič sem začutila, kaj pomeni nekoga resnično pustiti, da mir-

no odide. V zameno, ker sem ji zmogla reči 'odidi', sem dobila pristno zrcalo njene moči, kar je po mojem največ, kar ženska lahko dobi od svoje mame.«

Prelomni trenutki. Po tistem je začela spreminjati svoj slog življenja. Prej je bila v službi na vodstvenem položaju, po mamini smrti se je začela zavedati, da ji je življenje namenilo drugo pot. Po reorganizaciji so ji še enkrat ponudili vodstveni položaj, vendar se je raje odločila za novinarstvo, ki jo je vedno privlačilo, a se ga je hkrati bala. »Videla sem, da sem se morala le sprostiti. Prej sem bila v krču in sem se vedno kontrolirala. Ko sem pustila, da so se sporočila zlila iz mene, je steklo. Pisala sem taka sporočila, da mi je postalo jasno, zakaj sem se spustila v novinarstvo, in po zelo dolgem času se mi je zazdelo, da delam nekaj smiselnega. Povsem naravno sem se začela ukvarjati še z meditacijo in paziti, kako ravnam sama s sabo, kako govorim, mislim. Prej sem zapadala v najrazličnejše čustvene drame, ki jih ima vsak človek, z lastno izkušnjo pa mi je postalo jasno, kaj pomeni biti prisoten, avtentičen v odnosih, kje se končajo moje meje in zač-

Tjašin pogled na smrt: »Smrti me ni strah, ker verjamem, da se zgodi, ko je čas zanjo. Imela sem srečo in dovolj modrosti, da sem pri svojih starših to začutila. Smrt jemljem kot sestavni del življenja. Ko pomislim na smrt svojih dragih, se trudim z njimi vsak trenutek preživeti v polnosti.«

teje meje nekoga drugega, vse je postalo jasno. Ko opazujem, kako se spreminja svet, se mi zdi, da se dogaja kolektiven val sprememb, ki nas pelje v smer popolnega doživljanja prisotnosti. V globoki bolelini ljudje po navadi ne vidimo niti dva milimetra pred seboj, če pa se uspeš odmakniti od jedra boleline in jo opazovati z distance, ugotoviš, da je zadaj ogromno polje življenja!« Zadnji prelomni trenutek v njenem življenju se je zgodil pred letom in pol smrtjo očeta. »Vse te dogodke sem doumela kot elektrošok za moje možgane, da so se prebudili iz črča, okov, miselnih tokov, ki smo jim vsi podrejeni, danes z globokim spoštovanjem dojemam vse, kar se mi je dogajalo. Življenje me je popeljalo od največje teme do največje svetlobe. Zame je bil to nekakšen preskus, koliko človek zmore, če ohranja zdrto srce in ga ne zapira pod tono žalosti.«

Camino. Preden je odšla, je Tjašina mama obiskala Medžugorje in bila tako navdušena, da si je lelela enkrat tja oditi skupaj s Tjaši. Ker jima to ni uspelo, je po mami smrti Tjaši v Medžugorje odromala sama, da bi se približala materini duši, pravi. Tam je naletela na nekega romarja in tako navdušeno ji je razlagal o Caminu, da ji najbolj znana romarska pot ni šla več iz misli. V nekaj dneh se je odločila in se začela pripravljati na

Spoznanja. »Bolečina je sestavni del našega rojstva – mamice kar precej boli, ko rojevajo – če si bomo dovolili dovolj prisotnosti, če bomo dali bolečini pravo mesto in ji dovolili, da nas s svojim sporočilom popelje nazaj v srce, bomo razumeli, zakaj je tam.« In takrat presenečeno ugotovimo, da se šele potem začne življenje. Prav sprejemanje strahu in bolečine – prave in tiste v prenesenem pomenu, torej tiste, ki se koplje in ždi v naši notranjosti, je po navadi ena glavnih lekcij Camina. »Strašno me je zabavalo premagovati svoje strahove. Eden od njih je bil hoditi sam v temi po gozdu. Zame je bilo fascinantno, koliko se lahko človek nauči na enem preprostem nočnem sprehodu. Spoznala sem, da moraš biti popolnoma prisoten, skoncentriran nase, gledati moraš predse, ne naprej, niti ne levo in desno. Pomembna je bila simbolika reke, ki me je plašila, s svojim bučanjem mi je jemala občutek orientacije in še zadnjo mogočo kontrolo, ki sem si jo zamislila sredi gozda. Ko sem kasneje razmišljala o tej avanturi, sem uvidela, da je bila deroča reka pravzaprav trenutno dogajanje v moji podzavesti.« Zaradi svojega podviga si je prisluzila vzdevek »local legend«. Zadnji večji preskus Camina zanjo pa je bila smer Dragonte. »Poti na Caminu so načeloma kar dobro označene, ta pa ni bila in si si moral pomagati z intuicijo. Ni bilo videti

Največje teme Največje svetlobe

Pirenejih, na Caminu...

hod. »V srcu sem vedela, da je kraj, kjer enostavno moram biti. Zame je bil velik izziv, prav zanimalo me je, kje in na kakšen način mi bo – v okoliščinah, ki jih sicer v normalnem življenju nismo vajeni – ponagajal ego. Spodbujala sem si, da bom na svoje vedenje in reakcije skušala čim bolj gledati s pozicije opazovalca, in večinoma mi je to uspelo. Najbolj čustvena situacija se je zgodila na travniku, polnem cvetic, kjer me je spomnil na očeta. Bil je navdušen gobar s svojih gobarskih pohodov se je vedno vračal s popkom cvetja. Tako sem se na tistem travniku spopela s njegovo podobo in to me je zlomilo. Tudi del mene, ki je še globoko žaloval za očetom, se je tam odprl kot lotosov cvet, jokala sem se, iz mene je odteklo na hektolitrate bolečine in jok. Enkrat sem tudi v telesu dokončno sprejela njegov hod. Odtlej je bila pot zame bolj ali manj igra.«

nobenih poti, nobenih urejenih postojank. Gozdovi, vršaci, hribočki ... Vmes sem se zgubila in imela sem možnost trenirati, kako se rešiti iz situacije brez panike. Nazaj nisem hotela, ker je bilo predaletč, torej sem morala naprej. Sledila sem nekemu znaku, dobro uro sploh nisem vedela, ali sem na pravi poti. Na koncu sem si neskončno hvaležna, da mi je uspelo priti iz tega labirinta, privoščila kar kozarček rdečega vina.«

Začetek življenjskega camina. Eno od pravil, ki si jih je zadala na poti, je bilo, da skuša vedno hoditi čim bolj sproščeno, da ne sili svojega telesa v pretirane napore in skuša biti z njim čim nežnejša. Začela je z dvajsetimi kilometri na dan, nadaljevala s tridesetimi in po mesecu in pol končevala s štiridesetimi. »Na koncu poti sem občutila tako moč, da bi Camino z lahkoto prehodila še enkrat. Izkušnja je bila tako očarljiva, da se včasih še vedno poigravam z mislijo, da bi se še enkrat podala na pot, a mi notranji glas pravi, da naj informacije in spoznanja delim z drugimi. Močan občutek imam, da je bil to šele začetek mojega življenjskega camina. Skupaj z ljudmi si želim čarati bolj kvalitetno in sočutno resničnost z vsemi orodji, ki sem se jih naučila.« Svojo pot bo, kot kaže, začela na Nizozemskem, kamor se seli k možu že čez nekaj tednov. ■

Novinarje v zapor?

»Dolžnost novinarjev je, da poročajo o zadevah v javnem interesu. Novinarji bi morali biti zaščiteni pred kazensko odgovornostjo za objavo informacij, ki so v javnem interesu, ne glede na vir, iz katerega so te informacije 'pobegnile'. Novinarji se pri poročanju ne bi smeli bati kazenskega pregona.« Tako predsednik Evropske zveze novinarjev (EFJ) Mogens Blicher Bjerregård, toda realnost je drugačna. Društvo novinarjev Slovenije nas je obvestilo o kazenskem pregonu novinarko Dela Anuške Delić: izpostavlja neustreznost našega pravnega reda, v katerem država kazensko preganja novinarje zaradi objav prispevkov, ki so v javnem interesu. Kaj je storila novinarka, da je ovadena?

Anuška Delić naj bi razkrila tajne podatke, ki jih je zbirala Sova. Problematično naj bi bilo njeno pisanje o povezavi med ekstremistično skupino Blood and Honour in politično stranko SDS, predvsem ker je objavila nekatere podatke, ki jih je o desnih skrajnejših zbrala Slovenska obveščevalno-varnostna agencija (Sova). S tem naj bi storila kaznivno dejanje izdaje tajnih podatkov. Ali če točneje povzamem: na sodišče mora priti zato, ker tožilstvo meni, da je serija njenih člankov o desnem ekstremizmu povezana z odtekanjem tajnih dokumentov iz Sove. In ker je sodišče sprejelo ta predlog tožilstva. Še več, iz obtožnega predloga je razvidno, da je tožilstvo do podatkov o novinarkinem viru poskušalo priti celo s pridobitvijo podatkov z njene telefonske številke. No, to zahtevo je sodišče je zavrnilo, vendar pa »društvo novinarjev kljub temu ostro protestira proti poskusom tožilstva, da bi s prisluškovanjem novinarjem prišlo do anonimnih virov informacij. Objave v Delu so bile nesporno v javnem interesu.«

Saj: ali ni prav raziskovanje, preverjanje in obveščanje delo novinarjev? Ali ni njihova služba, da objavljajo prispevke, ki so v javnem interesu? Ali nima javnost ustavne pravice do obveščeniosti, novinarji pa pravico, da zaščitijo, torej zamolčijo svoje vire, in dolžnost, da tudi ali predvsem o nečednostih seznanjajo javnost, ki največkrat ne ve, kaj se kupčka v ozadju in zakaj? »Tudi če bi novinarka razkrivala vsebino tajnih dokumentov,« pravi upravni odbor Društva novinarjev Slovenije, »češar sicer ni naredila, se v demokratični državi zaradi razkrivanja zaupnih in drugih za javnost pomembnih podatkov novinarjev ne preganja. Tudi Kodeks novinarjev Slovenije dovoljuje sicer nedovoljene načine zbiranja informacij, če jih ni mogoče pridobiti na drug način in so za javnost izrednega pomena. Po kodeksu je novinar dolžan spoštovati tudi anonimnost vira.« Zaradi izdaje tajnih podatkov sta kazensko ovadena tudi novinarka Dnevnika Meta Roglič in Peter Lovšin, ki sta bila že zaslišana na policiji.

Biti odgovoren novinar je pravzaprav usran poklic: odgovoren novinar hodi na teren, brska, išče informacije, povezuje koščke, da sestavi sliko; ne dovoljuje, da mu glavo perejo uredniki ali lastniki, še manj pa množica veljakov in veljakinj, ki si žele izboljšati javno podobo. Je tisti, ki spoštuje ustavno pravico do obveščanja javnosti, z in za verodostojno informacijo ter s pogumno podpisanim članekom o lumparijah tvega šikaniranje, prisluhe, groznje, celo zapor. Odgovoren novinar svojih virov nikoli in nikomur ne izdaja, ne šefom, ne vrhovnim šefom države, ne nobeni veji oblasti. In živi slabo. Plačan je mizerno; stalno živi pod hudim pritiskom kratkih rokov oddajanja tekstov in velikega stresa; s tožbo mu grozi vsakdo, ki mu napisano ni všeč; zaradi fizične in psihične pogoste odsotnosti in vpetosti v članke mu pogosto razpade družina. In, kot pravijo zdravniki, novinarji umirajo najmlajši.

Kaj zaboga nas potem sili reševati do obisti pokvarjen svet? Zakaj se izpostavljam? Zakaj se mnogi še upiramo izsiljevanju, sili moči, manipulacijam? Zakaj pristajamo na slabe delovne razmere, še slabše plačilo in nastavljam o glavo na tnalo? Ker smo malo nori. In ker smo malo vizionarji, ki slutimo lepši, pravičnejši svet.

Miša Čermak